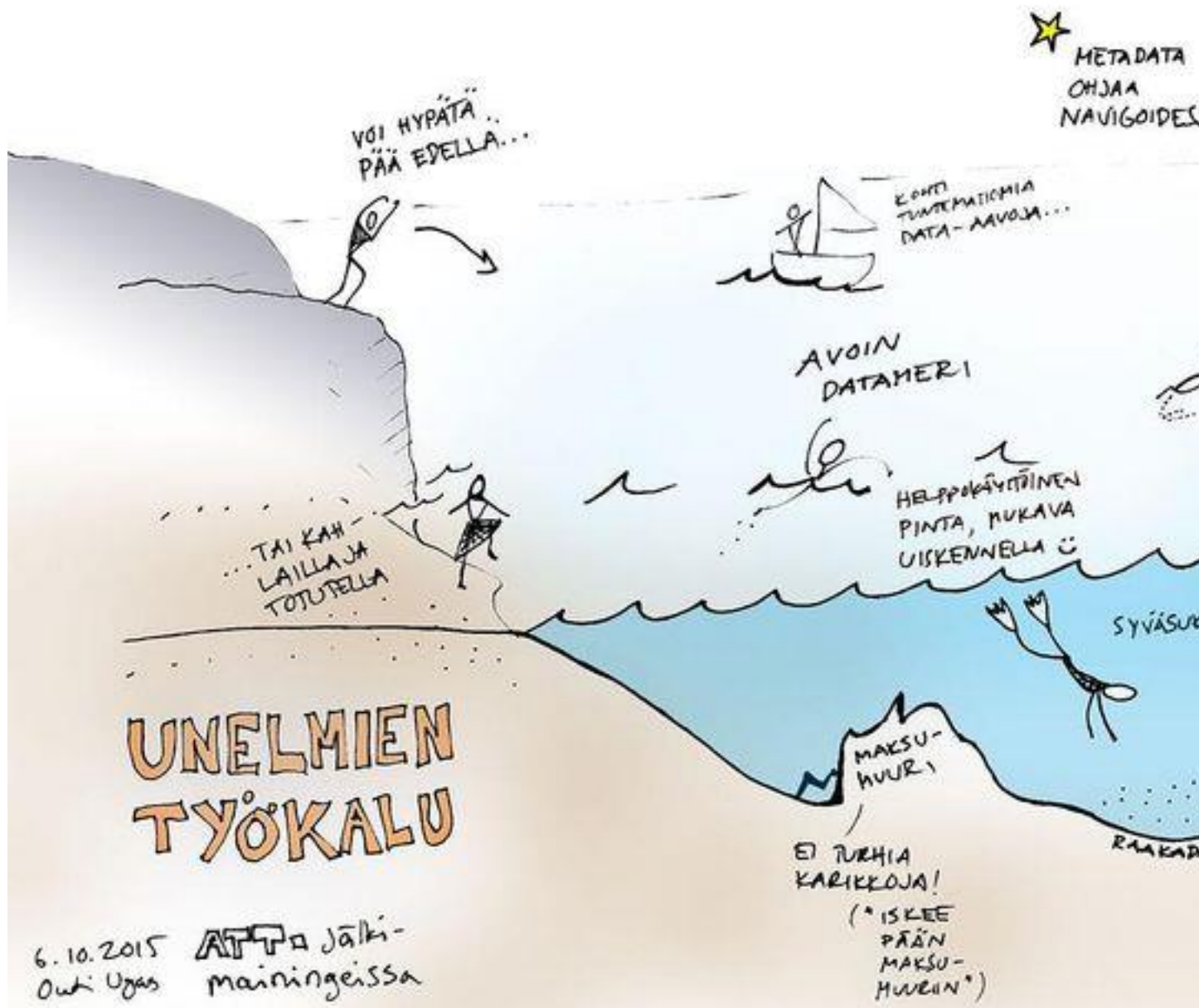

ATT arena: Oman organisaation tuki tutkijalle edistää avointa tiedettä

Fakta Julkaistu 07.10.2015 klo 13:14 Kirjoittaja Jessica Parland-von Essen

Tarvetta löytyy sekä paikallisille, kansallisille että kansainvälisille palveluille, kun tieteen palveluita ja infrastruktuureja kehitetään. Jo tutkimusdatan syntyessä olisi hyvä, jos omassa organisaatiosta löytyisi tukea aineistohallinnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Jyväskylän yliopistossa 6.10. järjestetyssä ATT arena -tilaisuudessa keskusteltiin tutkijoiden palvelutarpeista. Paikalla oli monipuolinen tutkijapaneeli, joka pystyi valottamaan niitä moninaisia tarpeita, joita tämän päivän tutkijoilla on aineistohallintaan ja julkaisemiseen liittyen.

Kuva: Outi Ugas

Sähköisten aineistojen kohdalla on tärkeää saada koko elinkaari haltuun. Jotta sitä voidaan suunnitella ja dokumentoida riittävästi, olisi rakenteiden ja prosessien toimittava kattavasti ja saumattomasti tutkimuksen eri vaiheiden välillä. Tämä tarkoittaa, kuten dosentti ja informaattikko Marja Kokko asian muotoili, että organisaatioissa on opittava tunnistamaan ne tilanteet, joissa palveluita tarvitaan. Tämä vaatii myös strategista suunnittelua. Siten kyse on vähintään yhtä paljon ihmisten osaamisesta ja hyvästä vuorovaikutuksesta kuin tietojärjestelmien kehittämisestä.

Tutkijoiden paneelissa kirjallisuudentutkija Sakari Katajamäki peräänkuuluttikin "makrotukihenkilöitä", eli tiedonhallinnan ammattilaisia, joita voi konsultoida esimerkiksi aineistonhallintaan, menetelmiin ja dataan liittyvissä asioissa. Kemian alla työskentelevä Karollina Honkala puolestaan kiitteli tekniikkaan ja menetelmiin saamaansa CSC:n osaamista ja tukea. Eri aloilla onkin tärkeää myös kytkeytyä oman alan infrastruktuureihin.

Kinesiologian professori Taija Juutinen kertoi, miten datan julkaiseminen voi tuoda sille lisää näkyvyyttä ja käyttöä, mutta valitteli Open Access -julkaisemisen hintavuutta omalla alallaan, jossa vain yhdelle, kalliille julkaisulle on löytynyt tilaa parhaassa JuFo-luokassa.

Monitieteistä musiikintutkimusta esittelivät puolestaan yliopistotutkija Esa Ala-Ruona ja laboratorioinsinööri Mikko Leimu. Aineistojen monimuotoisuus ja niihin usein liittyvät arkaluontoiset tiedot tekevät niiden käsittelyn haasteelliseksi. Siksi esimerkiksi monien tutkijoiden suosimat helpot dropboxinkaltaiset kaupalliset palvelut eivät voi tulla kysymykseen.

Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen palvelutyöryhmän puheenjohtaja Ville Tenhunen puhui palveluiden roolista avoimessa tieteessä. Niiden tarkoitus on ennen kaikkea käyttäjälähtöisellä tavalla tukea kestäväää ja laadukasta tutkimusta. Tämän tueksi työryhmä on työstänyt ATT:n piiriin kuuluville palveluille periaatteita, joita käytetään palveluiden kehittämisessä ja ylläpidossa sekä palvelukarttaa, jolla kuvataan hankkeen toimesta tutkijoille ja tutkimusryhmille tarjottavia palveluita. Keskeinen kysymys näissä on se, mitä tutkijat avointa tiedettä ja tutkimusta varten tarvitsevat.

Tilaisuudessa keskusteltiin myös pienryhmissä kolmesta eri esiin tulleesta aiheesta: palveluiden järjestäminen, koulutuksen järjestäminen sekä tutkijan unelmapalvelu. Kaikkien näiden asioiden todettiin tietenkin linkittyvän toisiinsa. Tärkeäksi asiaksi koettiin paikallisesti selkeät käytännöt. Yhteistyötä tarvitaan selvästi kaikkien osapuolten kesken. Kirjastojen aineistonhallinnan ja julkaiseminen osaaminen on keskeisessä roolissa, mutta eri alojen tarpeiden ja käytäntöjen väliset erot luovat suuria haasteita. Siten myös koulutuksen suunnittelu ja toteutus vaatii yhteistyötä kirjaston, tutkijoiden ja muun opetushenkilökunnan välillä, jotta voidaan toteuttaa tarpeeksi relevanttia ja käytännönläheistä koulutusta hyvin integroituna muuhun opetukseen.

Myös avoimen julkaisemisen saaminen osaksi käytäntöjä jo opinnäytetöistä lähtien vaatii paitsi tallennus- ja selkeää prosessia, myös koko organisaation yhteistä tahtotilaa.

Unelmatyökalukeskustellussakin puhuttiin aika paljon juuri asenteista ja työtavoista. Itse järjestelmien toivottiin tuovan apua ja läpinäkyvyyttä tieteen tekemiseen ja edistävän yhteistyömahdollisuuksia ja tiedon jakamista. Tietenkin järjestelmien pitäisi olla selkeitä, yhtenäisiä ja intuitiivisia, jotta ne eivät rasita tutkijaa ja teetä turhaa stressiä ja tekemistä. Tietoa pitäisi myös pystyä linkittämään helposti. Käyttäjän päässä kaikki järjestelmät saisivat tietenkin mielellään näyttäytyä yhtenä yhteinäisenä palveluna, jossa voisi kommuikoida, hallita aineistojaan tai vaikka kirjoittaa yhdessä muiden kanssa. Mottona voisikin olla, että uuden järjestelmän pitäisi aina korvata kaksi vanhaa. Tähän käyttäjäkokemukseen tavallaan pyritäänkin Avoin tiede ja tutkimus -hankkeen

palvelutyöryhmän työssä. Vaikka tieteen sähköistyminen vaatiikin uusien järjestelmien kehittämistä ja käyttöönottoa, tavoitteena on aina tutkijan työn tukeminen. Tutkijiden huoli “lisätyöstä” otetaan tosissaan. Siksi järjestelmien ja prosessien integrointiin panostetaan.

[Päivän Twitterkeskustelusta tehtiin myös Storify](#)